

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/109/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8110217387
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 04. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8110217387.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Petra Straku a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu Orange Slovensko a.s., so sídlom Prievozská č. 6/A, Bratislava, IČO: 35 697 270, právne zast. Bobák, Bollová a spol., s.r.o., so sídlom Dr. Vladimíra Clementisa 10, 821 02 Bratislava, IČO: 35 855 673 proti žalovanej S. U., nar. XX.X.XXXX, bytom Q. F. F., B. R. J. C. XXX, M. S., o zaplatenie 1 748,85 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 17C 216/2010-49 zo dňa 9.3.2011 jednohlasne rozhodol takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené.

II. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa vyslovil, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 753,03 EUR s 9 % úrokom z omeškania od 11.9.2009 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo zvyšku súd návrh zamietol. Zároveň súd prvého stupňa vyhlásil zmluvnú podmienku v dodatku k zmluve o pripojení č. A 4335107 pod bodom 2.5 v prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä nie len nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonávanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 331,94 EUR (10.000,- Sk) a zmluvnú podmienku v dodatku k zmluve o pripojení č. A 4332480 pod bodom 2.A, podľa ktorej v prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4, 2.2 je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 663,88 EUR (20.000,- Sk) a zmluvnú podmienku v dodatku k zmluve o pripojení č. zmluvy A 4335107 pod bodom 2.5 za neplatnú. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaná je povinná nahradiť žalobcovi na trovách konania 44,72 Eur a zaplatiť ich do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa domáha plnenia zo zmluvy (§ 80 písm. b/ zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) Podľa čl. 6.2 písm. b/ Všeobecných podmienok poskytovania verejných elektronických komunikačných služieb prostredníctvom verejnej telefónnej siete spoločnosti Orange Slovensko, a.s. je účastník povinný platiť cenu za poskytnuté služby. Žalobca služby dodal, žalovaná ich prijala a do vyhlásenia rozsudku za nezaplatila. Súd prvého stupňa nepodrobil súdnej kontrole cenu služieb, pretože cena bola jasne a zrozumiteľne dohodnutá a z úradnej moci ex offo nezistil ani iné okolnosti, ktoré by indikovali vadnosť právneho úkonu v časti ceny služieb. Preto v časti zaplatenia ceny za dodané služby žalobe vyhovel,

pretože žalovaná ako dlžník má povinnosť z platného záväzku zaplatiť cenu služby (§494 Občianskeho zákonníka). Súd prvého stupňa priznal podľa § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v spojení s § 3 nariadenia vlády 87/1995 Z.z. aj úroky z omeškania, vzhľadom na to, že nastala omeškanosť žalovanej s plnením záväzku dňom 20.3.2009.

Vo vzťahu k zmluvnej pokute uviedol, že zmluvná pokuta, ktorá plní funkciu paušalizovanej náhrady škody je aj sankciou, by nemali byť žiadne pochybnosti. Žalobca ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žalobca žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Teda reálne môže nastať situácia, že spotrebiteľ zaplatí 23 paušálnych mesačných poplatkov, zostáva mu už iba jeden poplatok a pre jeho nezaplatenie uplatní žalobca rovnakú zmluvnú pokutu, ako v prípade omeškania sa spotrebiteľa už hneď na úvod dvojročného zmluvného vzťahu. Podmienky, za akých žalobca dohoduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách, poškodzujú spotrebiteľa.

Ak by išlo o nezaplatenie posledného mesačného paušálneho poplatku, tak by napríklad pri zmluve č. A4342480 zmluvná pokuta 663,88 Eur vo vzťahu k mesačnému poplatku 21,90 Eur predstavovala tridsaťtrinásobok. Z pohľadu náhrady škody je takáto zmluvná pokuta neobhajiteľná aj z dôvodu, že podľa zmluvy nárok žalobcu na náhradu škody prevyšujúcej zmluvnú pokutu nie je dotknutý (čl. 2.5 Dodatku k predmetnej zmluve).

Žalovaná porušila zmluvu na začiatku zmluvného vzťahu a teda sa môže javiť, že v jej prípade obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú namieste. Súdna kontrola štandardných zmlúv je však postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom smernice 93/13/EHS (ďalej len „smernica“), ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa zmluvných strán.

Obligatórnosť zásahu je opodstatnená, ak spotrebiteľovi súd podľa procesného poriadku (§5 O.s.p.) nemôže poskytnúť poučenie o hmotnom práve. Dôležitým rozhodnutím je rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Océano Grupo Editorial SA a Rocío Murciano Quintero (C-240/98) a medzi Salvat Editores SA a José M. Sánchez Alcón Prades a spol., spojené prípady C-240/98 a C-244/98, z ktorého je zrejmé aj obligatórnosť zásahu súdu proti nekalej podmienke: Cieľ Článku 6 smernice, ktorý od členských štátov vyžaduje stanoviť, že nečestné podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzujúce, by sa nedosiahol, keby bol spotrebiteľ sám povinný vystúpiť proti nečestnej povahe takých podmienok. V sporoch, kde zahrnuté sumy sú často obmedzené, môžu byť právnické poplatky vyššie než vložená čiastka, čo môže spotrebiteľa odradiť, aby napadol použitie nečestnej podmienky. V počte členských štátov procedurálne predpisy umožňujú jednotlivcom brániť sa v takých konaniach a je reálne riziko, že spotrebiteľ kvôli neznalosti práva nepochybní podmienku prednesenú proti nemu. Z toho vyplýva, že účinná ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť, len ak národný súd prehlási, že má právomoc zhodnotiť podmienky tohto druhu na svoj vlastný návrh.

Súd prvého stupňa nevidel riešenie len v čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty a je aj problematické nastaviť výšku zmluvnej pokuty, aby plnila význam pre dodávateľa a nepoškodzovala spotrebiteľa. Len čiastočné zneplatnenie zmluvnej pokuty by navyše nieslo riziko, že žalobcu by neodradilo takéto opatrenie, pretože v prípade súdnej kontroly by bola len sporadicky zmluvná pokuta zmoderovaná, ale predsa len by zostala a neprimerane by regulovala vzťahy neurčitého počtu spotrebiteľov. Aj tento význam má oprávnenie súdu podľa § 153 ods. 3,4 O.s.p., ktoré umožňuje súdu aj bez návrhu rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky v štandardnej formulárovej zmluve. Opatrenia proti nečestným klauzulám musia byť efektívne a odradzujúce (čl. 7 ods. 1 Smernice). Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanej povinnosť plniť. Súd prvého stupňa preto žalobu o plnenie zo zmluvnej pokuty zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku s výnimkou výroku, ktorým súd žalobe vyhovel, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Nesúhlasil s aplikáciou smernice, § 53 ods. 1, 4 písm. k) a 5 OZ. Mal za to, že súd prvého stupňa nesprávne aplikoval právny predpis na daný skutkový stav, resp. na vykonané dôkazy neaplikoval zákonné ustanovenia vôbec, hoci to bolo pre zákonnosť rozhodnutia nevyhnutné. Pri posúdení podmienky, ktorá bola v zmluve uvedená na základe individuálneho rozhodnutia spotrebiteľa, je aplikácia ustanovení o neprijateľných podmienkach vylúčená. Pri uzatváraní zmluvy má spotrebiteľ dostatočnú vyjednávaciu silu a môže vplývať na obsah Dodatku, aj pokiaľ ide o zmluvnú pokutu. Pokiaľ išlo o značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán poukázali za nevyhnutné prihliadať na nerovnováhu založenú samotným uzatvorením Dodatku č. 1 a 2, a to v prospech spotrebiteľa, a to s prihliadnutím na výhody, ktoré získava uzatvorením týchto dodatkov. Poukázal tiež na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33Obo 934/2004 zo dňa 16.3.2006 a sp. zn. 33Cdo 3053/2007 zo dňa 28.2.2008. Zmluvná pokuta ako forma paušalizovanej náhrady škody znamená, že bez ohľadu na výšku spôsobenej škody, uplatnenia zmluvnej pokuty je dôvodné bez potreby zisťovania alebo odôvodňovania spôsobenej škody. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd rozsudok v jeho napadnutej časti zmenil alternatívne zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p., nariadil pojednávania v zmysle ust. § 214 O.s.p., vec prejednal bez prítomnosti žalovanej v súlade s ust. § 101 ods. 2 O.s.p. a zistil, že rozsudok je potrebné v tejto časti ako vecne správny potvrdiť (§ 219 O.s.p.).

Z výpovede žalobcu vyplynulo, že podľa jeho názoru právna úprava ust. § 53a OZ nie je „šťastná“. Náš právny poriadok nevyplýva z princípu precedensov. Nie je jednotnosť v rozhodovaní súdov. Nikdy nedošlo k uplatňovaniu zmluvnej pokuty na základe nejakých iných porušení ako základných porušení, a to v súvislosti s nezaplatením za hovorné. Účastník by mal byť zodpovedný a dodržať zmluvu.

Podľa § 53 ods 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. k) OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že žalobca si podanou žalobou uplatňuje okrem iného nárok na zaplatenie zmluvných pokút spolu vo výške 995,82 Eur, ktorú súd prvého stupňa správne a zákonne zamietol (čl. 7, 16). Uvedené vyplýva z dodatku k zmluve o pripojení - č. zmluvy: A4335107 a A4342480.

Odvolací súd nevidí odklon od názoru vyslovenom v rozsudkoch Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co 136/2010 zo dňa 9.5.2011 a 2Co 137/2010 zo dňa 29.6.2011 a v tomto smere poukazuje na ust. § 53a OZ.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku uvádza nasledovné:

Predmetný vzťah vzniknutý medzi účastníkmi na základe zmluvy o pripojení (čl. 5) zo dňa 14.9.2009 je bez pochybností vzťahom spotrebiteľským (§52 OZ).

Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv (§ 153 ods. 3, 4 O.s.p.) s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí neprimerané podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu

života a tak naplniť cieľ čl. 6 smernice Rady 93/13/EHS „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali“.

Základným princípom spotrebiteľských zmlúv je, že nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky. Zákonodarca v Občianskom zákonníku v súvislosti s nerovnováhou v právnom pomere medzi spotrebiteľom a dodávateľom uzákonil v § 53 ods. 1 preventívne predpisy, teda ustanovenia, na základe ktorých ich nesmie obsahovať spotrebiteľská zmluva. Na základe tohto ust. § 53 OZ bol do spotrebiteľskej legislatívy zavedený generálny zákaz použitia neprijateľných zmluvných podmienok spotrebiteľských zmlúv. Porušenie tohto zákazu je sankcionované neplatnosťou dotknutých neprijateľných zmluvných podmienok (§ 53 ods. 5 OZ).

Občiansky zákonník vychádza pri zákaze neprijateľných zmluvných podmienok z toho, že v spotrebiteľských zmluvách často vystupujú nerovné subjekty. Ust. § 53 ods. 1 OZ má povahu kogentnej právnej normy, ktorá dodávateľom výslovne zakazuje použiť v spotrebiteľských zmluvách také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán na ochranu spotrebiteľa. Podľa § 53 ods. 3 OZ vypočítava indikatívne, čo sa za neprijateľnú podmienku považuje, medzi ktoré zaradil aj tú, v zmysle ktorej za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprímerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Súdna kontrola štandardných zmlúv je postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom smernice, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná pokuta v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa a subjektívny postoj zmluvných strán.

Odvolací súd nijako nepopiera význam zmluvnej pokuty a ani jej dojednania, ale treba dbať aj na skutočný zmysel a cieľ inštitútu zmluvnej pokuty ako inštitútu súkromného práva zvlášť pri osobitne chránených spotrebiteľských vzťahoch. Žalobca ponúka žalovanému svoje služby ako spotrebiteľovi prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľ nemôže zmluvné podmienky ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žiada zaplatiť žalobca od spotrebiteľov v paušálnej výške bez ohľadu na to, o aké zmluvné porušenie pôjde a hrozba pokuty existuje pri akomkoľvek porušení, takže zmluvné pokuty neobchádza ani aspekt neurčitosti (...v prípade porušenia niektorej z povinností....., najmä ale nielen...).

Za tohto stavu sa odvolací súd v plnom stotožnil s odôvodnením súdu prvého stupňa v tom smere, že dojednanie o zmluvnej pokute je neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve predovšetkým z pohľadu časového aspektu, ktorý žiadnym spôsobom nereflektuje na výšku sankcie. V konaní pred súdom prvého stupňa bolo jasne preukázané, že žalobca ponúkol svoje služby prostredníctvom štandardnej typovej zmluvy, ktorá bola vopred pripravená a spotrebiteľka zmluvné podmienky nemohla ovplyvniť. Pričom výška tejto zmluvnej pokuty ostala v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas ostáva do doby viazanosti. Z týchto podstatných dôvodov súd prvého stupňa správne vyhodnotil jednotlivé skutkové zistenia a prijal k nim aj správne právne závery vzhľadom k tomu, že zmluvná pokuta bola dojednaná ako súčasť spotrebiteľskej zmluvy.

Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa s výnimkou výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, ako vecne správne potvrdil v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p.

Úspešnej žalovanej v odvolacom konaní trovy nevznikli a tomu zodpovedá aj výrok o nepriznaní trov odvolacieho konania postupom podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.